

It is substantiated that the primary way to increase the efficiency of land use in a modern agrarian enterprise is sequential technological restructuring. Its objective necessity is determined by the growth of demand for the products of agro-food enterprises in the required range and corresponding quality and the decrease in the size of the land fund for agricultural production per capita. The critical issue is establishing the comparability of optimization criteria at different levels of management. The management level of agrarian land use efficiency will largely depend on the correct solution to the problem of matching local and regional optima. For each group of management, optimality criteria are chosen, which should not contradict the general goal of the national economy and should be interconnected, forming a hierarchy of mutually agreed criteria, i.e., a land use management system, which is represented by an order of mutually agreed standards for the intensity of land use with optimal agro-ecological investment activity, focused on investing in maintaining a stable level of the productive potential of land resources.

The presented alternative agricultural technologies can form the basis of a system of adaptive management of land use efficiency due to the optimization of various aspects of the production activity at agricultural enterprises: ensuring price advantages, providing marketing advantages, savings on materials, savings on logistics, and investments in digitization. However, all approaches are focused on a single priority for developing agricultural land use – ecologically oriented sustainable development in digitalization and logistics threats.

Keywords: adaptive management, efficiency, land use, agricultural enterprises, digitalization, logistics threats.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Голобородько Т. В., Завада О. П., Йолкін А. М., Мірошніченко О. А. Адаптивний менеджмент ефективності землекористування аграрних підприємств в умовах диджиталізації та логістичних загроз. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2023. № 3. С. 29-36.

Holoborodko T., Zavada O., Yolkin A., Miroshnichenko O. Adaptive management of land use efficiency of agricultural enterprises under the conditions of digitalization and logistics threats. Actual problems of innovative economy and law. 2023. No. 3, pp. 29-36.

УДК: 65.31 (075.8); JEL classification: O30; M12; H12
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-3-6>

СЬОМИЧ Микола Іванович, доктор економічних наук, професор,
професор кафедри підприємництва і права

Полтавського державного аграрного університету, <https://orcid.org/0000-0001-7049-9992>

ТКАЧЕНКО Наталія Ернстівна, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу Східноукраїнського
національного університету ім. В. Даля, <https://orcid.org/0000-0001-7709-1535>

ШКРОБОТ Маріна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
менеджменту підприємств Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», <https://orcid.org/0000-0002-2274-0179>

ЄВТУХ Андрій Іванович, здобувач ступеню PhD спеціальності «Економіка»
кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії

Полтавського державного аграрного університету, <https://orcid.org/0000-0001-6106-150X>

**БЕЗПЕКОВІ АСПЕКТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО
ОРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА РОЗВИТКУ ЇХ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ
В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАТЬ ТА СУЧАСНОГО ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Сьомич М. І., Ткаченко Н. Е., Шкробот М. В., Євтух А. І. Безпеківі аспекти антикризового управління інноваційно орієнтованих підприємств та розвитку їх кадрового потенціалу в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення.

Організація антикризового управління інноваційно орієнтованих підприємств та розвитку їх кадрового потенціалу суттєво актуалізується в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення. Метою дослідження стало вивчення безпекових аспектів антикризового управління інноваційно орієнтованих підприємств та розвитку їх кадрового потенціалу в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення.

Обґрунтовано, що процес антикризового інноваційного управління в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення відіграє ключову роль у процесі економічно обґрунтованого управління господарською діяльністю інноваційно орієнтованих підприємств та розвитку їх кадрового потенціалу у довгостроковій перспективі з урахуванням вимог зовнішнього середовища на базі використання інноваційної інфраструктури. У ході дослідження ми виявили такі можливості використання технологічних платформ, як інструменту антикризового управління підприємством: засоби комунікації між науковим середовищем і бізнесом; підвищення рівня доданої вартості в кінцевому продукті; забезпечення високої якості прийняття та реалізації управлінських рішень завдяки урахуванню інформаційної та інноваційної складової.

Запропоновано оновлені теоретичні положення безпекової стратегії антикризового управління інноваційно орієнтованими підприємствами, розвитком їх кадрового потенціалу, що враховують забезпечення інформаційної безпеки, зокрема розробку мети та стратегічних цілей підтримання конфіденційності, цілісності та придатності економічної інформації для здійснення ефективного антикризового управління; аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, корегування у разі необхідності стратегічних цілей інформаційного забезпечення антикризового управління; розробку стратегічних напрямів підтримки інформаційної безпеки в системі антикризового управління; аналіз реалізації стратегічного плану та корегування напрямів підтримки інформаційної безпеки в системі антикризового управління.

Ключові слова: безпека, антикризове управління, розвиток, інноваційно орієнтовані підприємства, розвиток, кадровий потенціал, економіка знань, правове забезпечення.

Постановка проблеми. Реалізація безпекової стратегії є складовою загальної стратегії антикризового розвитку інноваційно орієнтованого підприємства. Утім, реалізація безпекової стратегії повинна проходити паралельно зі створенням відповідної інфраструктури на підприємстві. З-поміж багатьох факторів, що впливають на реалізацію стратегії, були виокремлені зовнішні та внутрішні. До внутрішніх належать трудові ресурси, апаратно-програмні засоби, фінансові ресурси; до зовнішніх – конкуренти, споживачі. При розробленні безпекової стратегії антикризового управління розвитком інноваційно орієнтованих підприємств необхідно керуватися чинним законодавством; враховувати конкретні умови в будь-який момент часу; припускати відповідальність кожного працівника підприємства за дотримання режиму безпеки; створювати довірчі взаємовідносини між співробітниками, які відповідають за інформаційну безпеку, та іншим персоналом, що в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення актуалізує тему дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглядаючи безпекові аспекти антикризового управління інноваційно орієнтованих підприємств та розвитку їх кадрового потенціалу в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення, в першу чергу слід представити їх певну класифікацію. За способами здійснення всі заходи забезпечення поточної безпеки поділяються на правові, адміністративні, технічні, морально-етичні, фізичні (Антипенко Н. В., Веденіна Ю. Ю., Гнатенко І. А., Пархоменко О. П., 2021; Ложачевська О. М., Сафонова В. Є., Гнатенко І. А., Навроцька Т. А., 2021). Аналіз наукової літератури (Литвишко Л. О., Артемчук В. О., 2022; Ovcharenko I., Khodakivska O., Sukhomlyn L., Shevchenko O., Lemeshenko I., Martynov A., Zos-Kior M., Hnatenko I., Michkivskyy S., Bilyavska L., 2022; Stolyarov V., Pásztorová J., Zos-Kior M., Hnatenko I., Petchenko M., 2022) дозволив виокремити такі безпекові аспекти антикризового управління інноваційно орієнтованих підприємств: перешкода, управління доступом, маскуванню,

регламентація, спонування, примушування. Управління доступом включає регулювання всіх ресурсів безпекової, зокрема інформаційної, системи підприємством шляхом ідентифікації користувачів, аутентифікації, перевірки повноважень, реагування. З-поміж інших слід виокремити примушування як сучасний метод захисту від ризиків, при якому користувачі й персонал змушені суворо дотримуватися правил користування наявною інформацією під загрозою матеріальної або адміністративної відповідальності. Усі вказані методи забезпечення адекватної антикризової безпеки реалізуються за допомогою таких сучасних засобів: законодавчих, морально-етичних, організаційних, програмних, криптографічних, фізичних, апаратних (Zhyvko Z., Nikolashyn A., Semenets I., Karpenko Y., Zos-Kior M., Hnatenko I., Klymenchukova N., Krakhalova N., 2022; Zos-Kior M., Buchniev M., Naholiuk O., Starodubtseva I., 2020), що суттєво впливає на розвиток кадрового потенціалу інноваційно орієнтованих підприємств і є предметом глибоких наукових досліджень.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження стало вивчення безпекових аспектів антикризового управління інноваційно орієнтованих підприємств та розвитку їх кадрового потенціалу в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. При аналізі ефективності реалізації актуальної стратегії забезпечення безпеки в контексті антикризового управління розвитком інноваційно орієнтованих підприємств маємо враховувати, що основним ефектом, до якого прагне будь-яке підприємство, є зменшення матеріальних збитків унаслідок впливу фактичних загроз безпеці. Але ж не весь збиток від впливу даних загроз можна однозначно виразити в грошовому вимірі. Відтак для забезпечення безпеки необхідно впроваджувати інноваційні рішення і створювати відповідну антикризову інноваційну інфраструктуру для забезпечення антикризових заходів. Створення сучасної інформаційної системи ефективного трансферу інноваційних продуктів забезпечить також

адекватне реагування на проблемні явища економіки на всіх рівнях.

Сучасні інноваційно орієнтовані підприємства не можуть успішно вести конкурентну боротьбу без технічного переозброєння та випуску нової конкурентоспроможної безпечної продукції, не мають можливості застосовувати передову техніку та прогресивні технології через необхідність комплексної заміни всієї системи основних виробничих засобів.

Необхідність інноваційних змін у процесі безпекового антикризового управління інноваційно орієнтованих підприємств насамперед пов'язана з виконанням таких завдань: розроблення інноваційної антикризової стратегії, у тому числі інноваційних антикризових програм для окремих видів безпечної продукції; розроблення конкурентоспроможної безпечної продукції для впровадження її у інноваційне виробництво; визначення часових і ресурсних обмежень на залучення інвестицій; визначення інструментарію і прийомів інноваційного антикризового управління; визначення джерел, розмірів інвестицій і місця інноваційного виробництва безпечної продукції. При використанні антикризового управління виокремлюють такі види інновацій: виготовлення нової безпечної продукції з метою задоволення потреб споживачів, застосування нової методики для впровадження безпечної продукції, використання нової сировини.

Формування актуальної інноваційної інфраструктури є невід'ємною частиною антикризового управління через ряд особливостей, з-поміж яких:

- в інноваційних структурах створюються інноваційні технології, прискорюється оновлення продукції та посилюється її конкурентоспроможність, що вкрай необхідно в умовах застарілої технологічної бази;

- зменшуються ризики, пов'язані зі здійсненням інноваційної діяльності підприємств;

- знижуються витрати на інноваційне виробництво безпечної продукції, підвищується якість;

- підвищується інвестиційна привабливість підприємств, залучаються інвестиції під інноваційні проекти;

- забезпечується орієнтація підприємства на перспективу, розвиток в умовах конкуренції;

- відбувається фінансове оздоровлення підприємств.

З-поміж форм організації інноваційної діяльності виокремлено такі: технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори, венчурні

фірми, інженерні центри, віртуальні інкубатори та ін. Основні елементи та завдання функціонування інноваційної інфраструктури відображено на рис. 1, де елементи інноваційної інфраструктури забезпечують реалізацію інноваційних процесів суб'єктами інноваційної діяльності. З-поміж суб'єктів інноваційної діяльності виокремлені такі: новатор – здійснює пошук інноваційних ідей і розробку нововведень, інвестор фінансує розроблення нововведень, інноватор – впроваджує і просуває нововведення. Особлива роль серед сучасних обслуговуючих підсистем інноваційної інфраструктури на сьогодні належить інформаційній підсистемі. Для підвищення поточної ефективності інноваційного процесу необхідна суттєва інформаційна підтримка процесів трансферу технологій.

З-поміж основних причин, що перешкоджають такому ефективному освоєнню нововведень, є недостатня поінформованість інноваційно орієнтованих підприємств щодо існування нових технологій та, в свою чергу, недостатня інформованість навіть наукових організацій про технологічні потреби підприємств. Саме тому їм потрібно впроваджувати сучасні інформаційні технології для оперативної передачі та збереження знань, формування сучасної інноваційної інфраструктури як базового елемента антикризового управління, зокрема для розвитку їх кадрового потенціалу в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення.

З-поміж основних завдань функціонування інноваційної інфраструктури можна виокремити наступні: інформаційне забезпечення актуальної інноваційної діяльності підприємств; підвищення внутрішньої ефективності інноваційного виробництва, конкурентоспроможності підприємств; просування клієнтоорієнтованих результатів інноваційної діяльності на ринку; підготовка фахових спеціалістів у галузі інноваційного менеджменту; фінансове й економічне забезпечення інноваційної діяльності.

Інноваційна інфраструктура сприяє виконанню також завдань інноваційної політики підприємств у рамках безпекового антикризового управління. Дослідження довели, що важливим комунікативним елементом інноваційної інфраструктури, що забезпечує трансфер інноваційних технологій, є технологічні платформи – комунікаційні інструменти, спрямовані на активізацію зусиль зі створення й просування перспективних комерційних технологій, нових продуктів, на залучення додаткових інвестиційних ресурсів для проведення актуальних досліджень,

розробок за участю всіх зацікавлених сторін, удосконалення нормативної та правової бази в галузі сучасного науково-технологічного інноваційного розвитку. Для відкритої

інноваційної платформи слід виокремити такі функції: організація наукових досліджень, генерація знань, формування інновацій, міжнародна комунікація, апробація.

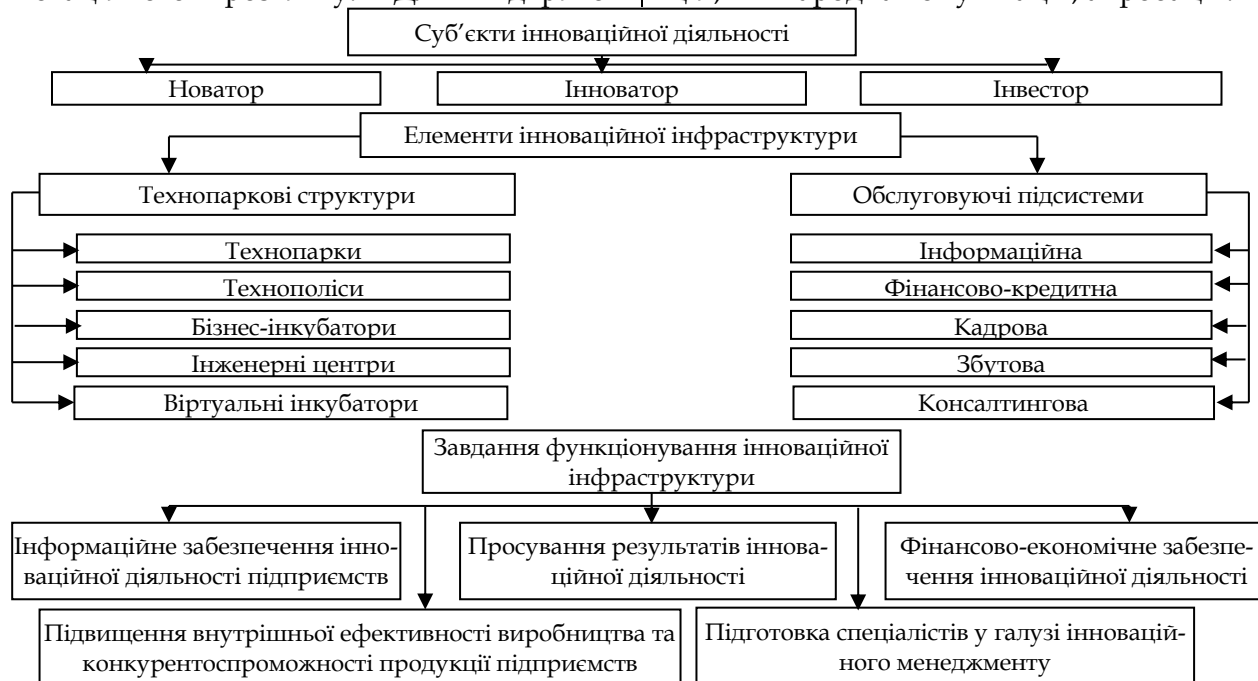

Рис. 1. Інноваційна інфраструктура як елемент антикризового управління розвитком інноваційно орієнтованих підприємств

Відкритість технологічної платформи означає відсутність штучних бар'єрів для підприємств, учасників системи трансферу технологій. Основна мета відкритої інноваційної платформи – координація інноваційної діяльності в ринкових умовах для комерціалізації наукових досліджень: відкритий і широкий пошук партнерів для розроблення та реалізації інноваційних проєктів. Організація процесу досліджень і розробок шляхом об'єднання в загальний фонд розробок широкого застосування, які можна використовувати для створення інноваційних продуктів. Відкрита інноваційна платформа – інструмент, що сприяє інноваційному співробітництву між науковим середовищем і промисловими підприємствами, метою якого є забезпечення прямого взаємозв'язку між розробниками і кінцевими споживачами у сфері обміну знаннями та передачі інноваційних технологій підприємствам [4].

Основні завдання відкритої інноваційної платформи:

- формування віртуального простору, єдиного середовища для віддаленого обміну інформацією між суб'єктами інноваційної платформи;

- постійний моніторинг напрямів, за якими ведуться наукові дослідження в Україні та за кордоном;

- забезпечення доступу підприємств та інвесторів до інформації про інноваційні розробки;

- огляд існуючих інноваційних рішень дослідників, їх аналіз і презентація результатів для підприємств-споживачів технологій;

- забезпечення системи взаємного співробітництва розробників наукових продуктів із підприємствами, зацікавленими в реалізації інноваційних рішень.

Сучасна відкрита галузева технологічна платформа – це концентрація провідних наукових і технологічних потенціалів, яка дозволяє оптимально поєднати науку та підприємства в умовах ринку на венчурних засадах, що забезпечує перетворення наукових продуктів в економічно ефективні технології [5; 6]. Відкрита технологічна платформа здійснює і відбір технологій для конкретних інноваційно орієнтованих підприємств, й об'єднання можливостей різних зацікавлених учасників для досягнення спільних цілей [1; 8].

Технологічна платформа сприятиме також ефективному використанню знань, розробок, комерціалізації, досягнень науки й технології, а також дозволить відбирати й впроваджувати найкращі економічно обґрунтовані актуальні рішення щодо пріоритетних напрямів розвитку інноваційно орієнтованих підприємств та розвитку їх кадрового потенціалу. Відкрита технологічна

платформа координує сукупність процесу вкладення інвестиційного капіталу в інновації задля задоволення потреб галузі, що призведе до модернізації ринку наукоємної безпечної продукції. Мета сучасної відкритої технологічної платформи – координація НДДКР, системний підхід до розробки концепції конкурентоспроможної безпечної продукції, удосконалення та комплексне використання ефективних технологій інноваційного виробництва, досягнення ефективного рівня рентабельності підприємства за рахунок розробки й впровадження інноваційних технологій, модернізації обладнання для розширення виробничої бази [10].

Технологічні платформи – це порівняно новий засіб технологічної комунікації між генераторами наукових знань і підприємствами. Саме в межах запропонованої технологічної платформи бізнес отримує високоякісні конкурентні технологічні розробки. Якщо інноваційна платформа розглядає трансфер інновацій з боку ЗВО та НДУ, то технологічна платформа – з боку приватного бізнесу. Відтак, на базі технологічних платформ можна створити науково-організаційну базу економічного зростання підприємств і організацію ефективного державно-приватного партнерства на всіх рівнях. Основні завдання сучасної відкритої галузевої технологічної платформи:

- комунікація, об'єднання дій всіх зацікавлених сторін – бізнесу, виробництва, науки, освіти;

- створення банку актуальних пропозицій, інноваційних розробок, пов'язаних із інноваційним виробництвом безпечної продукції;

- впровадження затребуваних інноваційних технологій, організації інноваційного виробництва для підвищення доданої вартості виробленої безпечної продукції;

- тиражування та трансфер ефективних інноваційних технологій при комплексному виході на нові ринки;

- розроблення, впровадження сучасних систем моніторингу основних процесів;

- зниження енерговитрат інноваційного виробництва.

Завдяки впровадженню технологічних платформ можливо значно підвищити рівень конкурентоспроможності вітчизняних інноваційно орієнтованих підприємств, антикризових технологій, завоювати нового покупця і одночасно поживити ділову активність і рентабельність, а також забезпечити екологічність і безпеку інноваційних виробництв. Відкрита галузева технологічна платформа

відіграє суттєву інтеграційну роль у системі сучасного менеджменту. Систематизуємо стратегічні виклики, які зумовлюють необхідність формування технологічних платформ:

1. Необхідність формування ефективних інструментів реалізації стратегії післявоєнного розвитку.

2. Гарантією досягнення антикризової безпеки України є стабільність переважно внутрішніх сировинних джерел, а також наявність необхідних резервних фондів. Те, що значна частка наукоємної безпечної продукції імпортується, є наслідком низької ефективності інноваційно орієнтованих підприємств.

3. Нераціональне використання можливості порівняно із країнами-лідерами в інноваційному виробництві готової безпечної продукції.

4. Відсутність ефективних інноваційних технологій на інноваційно орієнтованих підприємствах.

5. Надто низька частка України у світовому обсязі інноваційного виробництва безпечної продукції.

6. Досі не розв'язана проблема отримання інноваційних матеріалів.

7. Несформованість економічної бази сталого розвитку та соціального облаштування інноваційно орієнтованих підприємств.

8. Відсутність системи забезпечення екологічної безпеки відповідно до вимог основних технічних регламентів, профілів на всіх стадіях внаслідок недосконалості їх нормативно-правового забезпечення.

9. Відсутність кваліфікованого підходу та комплексних технологій переробки побічних продуктів і відходів.

Основні цілі та завдання функціонування технологічних платформ такі: забезпечення економічної безпеки України; зниження екологічних ризиків; забезпечення українських споживачів вітчизняною інноваційною продукцією; подолання кризового стану підприємств; розвиток науково-освітньої бази, системи підготовки та перепідготовки фахівців різних рівнів для кадрового забезпечення діяльності інноваційної інфраструктури підприємств; розроблення та впровадження нових технологій, устаткування для виробництва інноваційної безпечної продукції; удосконалення організаційно-економічних механізмів управління інноваційно орієнтованими підприємствами.

В основу формування технологічної платформи для інноваційно орієнтованих підприємств закладений принцип створення

науково-виробничих структур, що забезпечують концентрацію ресурсів держави та бізнесу на перспективних напрямках розвитку науки та техніки, тобто створення інноваційних ланцюжків (фундаментальні дослідження – прикладні дослідження – дослідне інноваційне виробництво – потокове виробництво), що дозволить забезпечити швидке впровадження наукових розробок у практику.

Галузева технологічна платформа поєднує такі елементи [2]: трансфер технологій для підприємств; фінансування перспективних розробок; моделювання розвитку соціально-економічної системи інноваційно орієнтованих підприємств; аналіз та оцінка завдань, актуалізація та передача підприємствам найкращих технологічних рішень.

Виокремимо ознаки європейських технологічних платформ [7]: інтеграція ключових наукових партнерів у специфічних галузях вітчизняної економіки для проведення спільних досліджень, розвитку технологій, технологічних ініціатив; наявність формальних сучасних координуючих структур, коопераційних угод; коопераційна мережа, підтримувальні ланки; провідна роль підприємств, що є провайдерами інновацій; науково-дослідна мережа, систематичне співробітництво з науковими центрами; тісний контакт з відповідними органами виконавчої влади.

Процес антикризового інноваційного управління в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення відіграє ключову роль у процесі економічно обґрунтованого управління господарською діяльністю інноваційно орієнтованих підприємств та розвитку їх кадрового потенціалу у довгостроковій перспективі з урахуванням вимог

зовнішнього середовища на базі використання інноваційної інфраструктури.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Запропоновано оновлені теоретичні положення безпекової стратегії антикризового управління інноваційно орієнтованими підприємствами, розвитку їх кадрового потенціалу, що враховують забезпечення інформаційної безпеки, зокрема розробку мети та стратегічних цілей підтримання конфіденційності, цілісності та придатності економічної інформації для здійснення ефективного антикризового управління; аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, корегування у разі необхідності стратегічних цілей інформаційного забезпечення антикризового управління; розробку стратегічних напрямів підтримки інформаційної безпеки в системі антикризового управління; аналіз реалізації стратегічного плану та корегування напрямів підтримки інформаційної безпеки в системі антикризового управління.

Доведено взаємозв'язок зазначених положень стратегії із функціонуванням інноваційної інфраструктури як елемента безпекового антикризового управління в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення. До її об'єктів належать технологічні платформи, серед можливостей використання яких як інструменту антикризового управління слід виокремити: засоби комунікації між науковим середовищем і бізнесом, підвищення рівня доданої вартості в кінцевому наукоємному продукті, планування розвитку на інноваційних засадах, забезпечення високої якості антикризового управління за рахунок урахування інформаційної та інноваційної складової.

Література.

1. Антипенко Н.В., Веденіна Ю.Ю., Гнатенко І.А., Пархоменко О.П. Фінансовий менеджмент ресурсозбереження інноваційно орієнтованих підприємств у контексті антикризової стратегії розвитку. *Агросвіт*. 2021. № 23. С. 10-16. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.23.10.
2. Литвишко Л.О., Артемчук В.О. Формування маркетингової стратегії виходу підприємств сфери послуг з після військової кризи. *Науковий журнал «Автомобільні дороги і дорожнє будівництво»*. 2022. № 1. URL: <http://addb.ntu.edu.ua>.
3. Ложачевська О.М., Сафонова В.Є., Гнатенко І.А., Навроцька Т.А. Управління інноваційною економікою: стратегічні підходи до бізнес-процесів, кадрового менеджменту та конкурентоспроможності. *Агросвіт*. 2021. № 15. С. 14–19. DOI: 10.32702/2306&6792.2021.15.14.
4. Овчарук О.М. Антикризове управління підприємствами агропродовольчої сфери. Дисертація на здобуття наук. ступ. к. е. н. за спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Полтавська державна аграрна академія. Полтава. 2019. 266 с.
5. Савенко О.А., Пальчик І.М., Вороніна В.Р., Назарець А.В. Теоретичні основи виробничо-збутової діяльності підприємств. *Агросвіт*. 2021. № 3. С. 44-49. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.3.44.
6. Соловей Н.В., Турова Л.Л., П'ятецька Б.М. Аналіз фінансових результатів діяльності авіаційної галузі України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2019. № 2. С. 52-58.
7. Ovcharenko I., Khodakivska O., Sukhomlyn L., Shevchenko O., Lemeshenko I., Martynov A., Zos-Kior M., Hnatenko I., Michkivskyy S., Bilyavska L. Spatial organization management: modeling the functioning of eco-clusters in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2022. Vol. 40, pp. 351–356.

8. Stolyarov V., Pásztorová J., Zos-Kior M., Hnatenko I., Petchenko M. Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2022. № 3(189). pp. 163-167. DOI: 10.33271/nvngu/2022-3/163.

9. Zherdetska L., Diatlova Y., Diatlova V., Derkach J., Goncharenko A. Zos-Kior M. Digital banking in the marketing mix and human resource management: improving the approach to the assessment as an innovative component. *Laplace in Journal*. 2021. № 7(3A). pp. 111-119.

10. Zhyvko Z., Nikolashyn A., Semenets I., Karpenko Y., Zos-Kior M., Hnatenko I., Klymenchukova N., Krakhmalova N. Secure aspects of digitalization in management accounting and finances of the subject of the national economy in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2022. Vol. 39. pp. 259-269.

11. Zos-Kior M., Buchniev M., Naholiuk O., Starodubtseva I. Strengthening the motivation of enterprise personnel by knowledge management measures in the context of change management. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Economic Sciences*. 2020. № 3. pp.24-30. DOI: 10.31651/2076-5843-2020-3-24-30.

References.

12. Antypenko, N.V., Viedienina, Yu.Yu., Hnatenko, I.A., Parkhomenko, O.P. (2021). «Financial management of resource conservation of innovatively oriented enterprises in the context of anti-crisis development strategy». *Ahrosvit*. № 23, pp. 10-16. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.23.10.

13. Lytvoyshko, L.O., Artemchuk, V.O. (2022). «Formation of a marketing strategy for the exit of service sector enterprises from the post-war crisis». *Naukovyj zhurnal «Avtomobil'ni dorohy i dorozhnie budivnytstvo»*. № 1. Available at: <http://addb.ntu.edu.ua>.

14. Lozhachevs'ka, O.M., Safonova, V.Ye., Hnatenko, I.A., Navrots'ka, T.A. (2021). «Management of the innovative economy: strategic approaches to business processes, personnel management and competitiveness». *Ahrosvit*. № 15, pp. 14-19. DOI: 10.32702/2306&6792.2021.15.14.

15. Ovcharuk, O.M. (2019). *Antykryzove upravlinnia pidpriemstvamy ahroprodoval'choi sfery*. [Anti-crisis management of agro-food enterprises]. Ph.D. Thesis 08.00.04. Poltava. Ukraine.

16. Savenko, O.A., Pal'chuk, I.M., Voronina, V.R., Nazarets', A.V. (2021). «Theoretical foundations of production and sales activities of enterprises». *Ahrosvit*. № 3. pp.44-49. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.3.44.

17. Solovej, N.V., Turova, L.L., P'iatets'ka, B.M. (2019). «Analysis of the financial results of the aviation industry of Ukraine». *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal «Internauka»*. Seriya: «Ekonomichni nauky». № 2, pp. 52-58. DOI: 10.25313/2520-2294-2019-2-4709.

18. Ovcharenko, I., Khodakivska, O., Sukhomlyn, L., Shevchenko, O., Lemeshenko, I., Martynov, A., Zos-Kior, M., Hnatenko, I., Michkivskyy, S., Bilyavska, L. (2022). «Spatial organization management: modeling the functioning of eco-clusters in the context of globalization». *Journal of Hygienic Engineering and Design*. Vol. 40, pp. 351-356. Available at: keypublishing.org/jhed/wp-content/uploads/2022/11/32.-Abstract-Ievgen-Ovcharenko.pdf.

19. Stolyarov, V., Pásztorová, J., Zos-Kior, M., Hnatenko, I., Petchenko, M. (2022) «Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises». *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. № 3(189), pp. 163-167. DOI: 10.33271/nvngu/2022-3/163.

20. Zherdetska, L., Diatlova, Y., Diatlova, V., Derkach, J., Goncharenko, A. Zos-Kior M. (2021). «Digital banking in the marketing mix and human resource management: improving the approach to the assessment as an innovative component». *Laplace in Journal*. № 7(3A), pp. 111-119. Available at: laplagemrevista.editorialaar.com/index.php/lpg7/.

21. Zhyvko, Z., Nikolashyn, A., Semenets, I., Karpenko, Y., Zos-Kior, M., Hnatenko, I., Klymenchukova, N., Krakhmalova, N. (2022). «Secure aspects of digitalization in management accounting and finances of the subject of the national economy in the context of globalization». *Journal of Hygienic Engineering and Design*. Vol. 39, pp. 259-269. Available at: <https://keypublishing.org/jhed/wp-content/uploads/2022/08/25.-JHED-Volume-39-FPP-Abstract-Zinaida-Zhyvko.pdf>.

22. Zos-Kior, M., Buchniev, M., Naholiuk, O., Starodubtseva, I. (2020). «Starodubtseva I. Strengthening the motivation of enterprise personnel by knowledge management measures in the context of change management». *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Economic Sciences*. № 3, pp. 24-30. DOI: 10.31651/2076-5843-2020-3-24-30.

Abstract.

Syomych M., Tkachenko N., Shkrobot M., Yevtukh A. Security aspects of anti-crisis management of the innovatively oriented enterprises and the development of their personnel potential in the conditions of the knowledge economy and modern legal support.

The organization of anti-crisis management of the development of innovatively oriented enterprises and their personnel potential is actualized in terms of the knowledge economy and current legal security. The research aims to study the security aspects of anti-crisis management of innovatively oriented enterprises and the development of their personnel potential in the conditions of the knowledge economy and modern legal support. It is substantiated that the process of anti-crisis innovation management in terms of the knowledge economy and current legal security plays a vital role in the process of economically primed management of the state government activity and innovatively oriented enterprises and development of their personnel

potential in the long-term prospects for the improvement of the state-of-the-art environment based on new innovative infrastructure. During our studies, we have shown the following possibilities of using technological platforms as a tool for anti-crisis management of business: make communications between the scientific environment and business; increase the amount of added value in the final product; security of high-quality acceptance and implementation of managerial decisions. It is proposed to update the theoretical provisions of the security-free strategy of anti-crisis management of innovatively oriented enterprises, the development of their human resources potential, which should cover the information security and the development of strategic goals, the importance of maintaining confidentiality, integrity, and applicability of economic information for the establishment of effective anti-crisis management; analysis of the external and internal environment, adjustment of the different needs of the strategic goals of information security in anti-crisis management; development of strategic directions for information security support in the anti-crisis management system; analysis of the implementation of the strategic plan and direct correction of information security in the anti-crisis management system.

Keywords: security, anti-crisis management, development, innovatively oriented enterprises, development, personnel potential, knowledge economy, legal security.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Сьомич М. І., Ткаченко Н. Е., Шкробот М. В., Євтух А. І. Безпекові аспекти антикризового управління інноваційно орієнтованих підприємств та розвитку їх кадрового потенціалу в умовах економіки знань та сучасного правового забезпечення. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2023. № 3. С. 36-43.

Syomych M., Tkachenko N., Shkrobot M., Yevtukh A. Security aspects of anti-crisis management of the innovatively oriented enterprises and the development of their personnel potential in the conditions of the knowledge economy and modern legal support. ctual problems of innovative economy and law. 2023. No. 3, pp. 36-43.

УДК 338.439.5:633.18; JEL classification: M3; Q13
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-3-7>

НАУМОВ Олександр Борисович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, Національний авіаційний університет, <https://orcid.org/0000-0003-4808-0241>

МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПЛОДООВОЧЕВОЇ КОНСЕРВНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Наумов О. Б. Маркетинговий аналіз функціонування ринку плодоовочевої консервної продукції.

Статтю присвячено дослідженню стану та перспектив розвитку ринку плодоовочевої консервної продукції. Проаналізовано частку споживання плодоовочевої консервної продукції приготованої вдома, оптовий товарообіг овочів консервованих, річний показник споживання овочевої консервації на душу населення в Україні. Встановлено, що оцінки внутрішнього споживання варіюються в значних межах через великий обсяг контрабандного ввезення продукції. Визначено основні передумови формування підприємницької інфраструктури плодоовочевого ринку. Обґрунтовано, що для покращення конкурентоспроможності овочеконсервних виробництв необхідно здійснити наступні дії: здійснювати модифікацію продукції; підвищувати технічні характеристики продукції; вдосконалювати дизайн продукції; здійснювати виробництво рідкісних, унікальних продуктів; модернізувати технологію виробництва продукції; оновлювати асортимент продукції; здійснювати постійне вивчення продукту; налагодження гарантованої мережі збуту; підвищити якість продукції; встановлювати ціни на продукцію нижчі в порівнянні з конкурентними. Визначено характеристики зазначених дій покращення конкурентоспроможності. Окремлено шляхи наскрізного управління виробництвом та збутом плодово-овочевого альянсу.

Ключові слова: маркетинг, збут, ринок плодово-овочевої консервної продукції, аналітична оцінка, конкуренція.

Постановка проблеми. Ринок плодово-овочевої консервації в Україні перебуває у завершальній стадії формування. Споживчий попит у цьому сегменті ще недостатньо активний через традиції споживання (переважаюче домашнє консервування), однак прогноуються досить високі темпи його розвитку. Оператори ринку мають широкі можливості для розширення свого поля діяльності. Для визначення стратегічних перспектив розвитку плодово-овочеконсервних підприємств необхідним є дослідження особливостей формування і функціонування ринку плодово-овочевої консервації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці розвитку ринку плодово-овочеконсервного виробництва в Україні присвячені численні праці науковців, таких як: Артюх Т.О., Близький Р.С., Вишневська О.М., Гордийчук А.В., Єранкін О.О., Криворучко В.І., Лесік І.М., Писаренко В.В., Рудь В.П., Ульяновченко О.В. та багатьох інших [1-8]. Однак, погляди на проблеми і перспективи розвитку плодово-овочевого консервного виробництва та його сировинної бази суттєво різняться.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є маркетинговий аналіз, оцінка